

Sygn. akt IV CNP 48/06

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Maria Grzelka

w sprawie ze skargi pozwanego

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia

Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 24 czerwca 2005 r., w sprawie z powództwa A. H. – S.

przeciwko B. S.

o rozwód,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 9 czerwca 2006 r.,

odrzuca skargę.

Uzasadnienie

W sprawie o rozwód powódka wniosła o wstrzymanie wykonania postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 11 lipca 2001 r. nakazującego wydanie pozwanemu małoletnich dzieci stron.

Postanowieniem z dnia 8 lutego 2005 r. Sąd Okręgowy w G. odrzucił wniosek. W wyniku zażalenia powódki Sąd Apelacyjny, postanowieniem z dnia 24 czerwca 2005 r. zmienił w/w orzeczenie w ten sposób, że w drodze zarządzenia tymczasowego zabezpieczającego powództwo o rozwód, na podstawie art. 755 § 1 k.p.c. w brzmieniu sprzed zmiany wprowadzonej ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2004 r., nr 172, poz. 1804) wstrzymał wykonanie postanowienia Sądu Okręgowego w G. orzekającego o wydaniu dzieci. Od tego postanowienia Sądu Apelacyjnego pozwany wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Zarzucił zaskarżonemu postanowieniu naruszenie art. 16 i 11 Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę sporządzonej w Hadze w dniu 25 października 1980 r., oraz art. 3 ust. 1, art. 9 ust. 1 i art. 11 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 r., a ponadto – art. 97 § 1 i art. 100 k.r. i op. oraz art. 732 i 734 k.p.c. Wskazał, że przez wydanie tego postanowienia została mu wyrządzona szkoda polegająca na niemożności wyegzekwowania przysługującej mu władzy rodzicielskiej nad małoletnimi A. i D. S.

Sąd Najwyższy uznał skargę pozwanego za niedopuszczalną.

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Wymienione przesłanki muszą być spełnione łącznie. Brak którejkolwiek z nich czyni skargę niedopuszczalną.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że pod pojęciem, „orzeczenie kończące postępowanie w sprawie” należy rozumieć nie każde orzeczenie, które kończy określone postępowanie lecz tylko takie orzeczenie, którego uprawomocnienie zamyka drogę prowadzącą do rozstrzygnięcia sprawy, tj. istoty i całości kwestii spornej poddanej pod osąd; w szczególności, nie jest kończącym postępowanie w sprawie orzeczenie, które zamyka fragment postępowania obejmujący zagadnienie incydentalne (por. postanowienie z dnia 14 listopada 1996 r. I CKN 7/96 – OSNC 1997, nr 3, poz. 31, uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1998 r. III CZP 44/98, (OSNC 1999 nr 5, poz. 87), uchwałę z dnia 31 maja 2000 III CZP 1/00 (OSNC 2000, nr 1, poz. 1), uchwałę z dnia 6 października 2000 r. III CZP 31/00 (OSNC 2001, nr 2, poz. 22), postanowienie z dnia 11 sierpnia 2005 r. III CNP 4/05 – (OSNC 2006, nr 1, poz. 16), uzasadnienie postanowienia z dnia 17 sierpnia 2005 r. I CNP 3/05 (OSNC 2006, nr 2, poz. 39).

Podzielając powyższy pogląd Sąd Najwyższy uznał, że w rozważanej sytuacji „sprawa” w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. obejmuje okoliczności przewidziane w art. 56, 57 i 58 k.r. i op. zaś orzeczeniem „kończącym postępowanie w sprawie” będzie wyrok uwzględniający lub oddalający powództwo o rozwód, albo inne orzeczenie, po wydaniu którego – w razie jego uprawomocnienia się – dalsze postępowanie co do okoliczności przewidzianych w art. 56-58 k.r. i op. nie może się toczyć. Takim orzeczeniem nie jest zaskarżone postanowienie. Zostało ono wydane w trybie art. 755 § 1 k.p.c. w brzmieniu przed nowelizacją wprowadzoną z dniem 5 lutego 2005 r. a więc w postępowaniu wпадkowym, nie prowadzącym do rozstrzygnięcia w przedmiocie rozwiązania związku małżeńskiego stron przez rozwód.

Skarga pozwanego nie spełnia także przesłanki istnienia szkody. Wprawdzie art. 424¹ § 1 k.p.c. nie zawiera definicji szkody ani pojęcia tego nie określa bliżej kodeks cywilny, zaś przedstawiciele doktryny nie są zgodni co do tego, czy szkodą jest tylko strata materialna czy także uszczerbek niematerialny, to jednak należy przyjąć, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu przysługuje tylko w razie powstania szkody majątkowej.

Na gruncie odpowiedzialności deliktowej kodeks cywilny odróżnia obowiązek naprawienia szkody od obowiązku dania zadośćuczynienia pieniężnego, odnosząc pierwsze z wymienionych określeń do uszczerbku majątkowego a drugie – do straty niematerialnej, tj. krzywdy (por. art. 24 § 1 i 2 art. 444 § 1, art. 445 § 1, art. 448, art. 417² k.c.). Jednocześnie, kodeks cywilny wyraża zasadę, że zadośćuczynienie przysługuje tylko w przypadkach wyraźnie wskazanych.

Zgodnie z art. 417¹ § 2 k.p.c. skarga, o której mowa w art. 424¹ k.p.c. otwiera drogę do dochodzenia naprawienia szkody wyrządzonej przez wydanie niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia sądu. Z samego sformułowania „naprawienie szkody” którym ustawodawca posłużył się w art. 417¹ § 2 k.p.c., a które jest charakterystyczne dla wyrównania uszczerbku majątkowego, wynika, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem przysługuje w razie powstania szkody majątkowej. Równocześnie, brak jest też przepisu, który by dawał podstawę do przyznania zadośćuczynienia stronie, która doznała uszczerbku niemajątkowego w wyniku niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia sądu.

W rozpoznawanej sprawie wnoszący skargę powoływał się na szkodę w postaci niemożności sprawowania władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi stron w tym – prawa do wykonywania opieki nad dziećmi, do ich wychowywania i troszczenia się o nie. Wskazywana przez niego szkoda nie ma charakteru majątkowego. Przesądza to o braku spełnienia przesłanki „została wyrządzona szkoda” wymienionej w art. 424¹ § 1 k.p.c.

Również nie można się zgodzić że została spełniona przesłanka niemożności domagania się przez skarżącego uchylecia lub zmiany zaskarżonego postanowienia; z art. 742 § 1 k.p.c. wynika wniosek przeciwny.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 424⁸ k.p.c.).